

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ ТУРИСТІК
ИНДУСТРИЯНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»**

**экономика ғылымдарының докторы, профессор
СҰРАҒАНОВА САЙРАН ҚАБДРАХМАНҚЫЗЫН
еске алуға арналған халықаралық ғылыми конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
23 ақпан 2018ж.**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научной конференции
«ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ
СОВРЕМЕННОЙ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ»,
посвященной памяти доктора экономических наук, профессора
СУРАГАНОВОЙ САЙРАН КАБДРАХМАНОВНЫ
23 февраля 2018г.**

**PROCEEDINGS
of the international scientific conference
«THE MAIN TRENDS AND FEATURES OF THE MODERN TOURIST
INDUSTRY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION»,
dedicated to the memory of
Doctor of Economic Sciences, Professor
SURAGANOVA SAYRAN KABDRAHMANOVNA
23 February 2018**

Астана, Қазақстан
Астана, Казахстан
Astana, Kazakhstan

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

Редакционная коллегия:

Декан экономического факультета, д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Тажикенова С.К.,
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономика» д.э.н., профессор Майдырова А.Б.,
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.,
Доцент кафедры «Туризм», к.э.н., Мусина К.П.,
Старший преподаватель кафедры «Туризм», доктор PhD Агыбетова Р.Е.
Старший преподаватель кафедры «Туризм», магистр туризма Гиззатжанова А.Г.

Цифрландыру жағдайында заманауи туристік индустрияның дамуының негізгі тенденциялары мен ерекшеліктері: Халық ғыл. конф. еңбектер жинағы. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018.

Основные тенденции и особенности развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации: Сб. материалов межд. науч. конф. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018.

Proceedings of the international scientific conference **The main trends and features of the modern tourist industry development in the context of digitalization.** Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2018.

ISBN 978-9965-31-984-6

Халықаралық ғылыми конференциясының еңбек жинағында цифрландыру жағдайындағы қазіргі заманғы туристік индустрияның негізгі үрдістері мен ерекшеліктеріне қатысты өзекті мәселелер қарастырылған.

В сборнике материалов международной научной конференции рассмотрены актуальные вопросы касательно основных тенденций и особенностей развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации

The collection of materials on the international scientific conference considers important issues regarding the main trends and features of the modern tourist industry in the context of digitalization

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

ISBN 978-9965-31-984-6

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018
© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2018

Ұлы Адам, Дос, Ұстаз

2016 жылдың 7 қарашасында 68 жасында өмірден экономика ғылымының докторы, профессор Сұрағанова Сайран Қабдрахманқызы өмірден озды.

Сайран Қабдрахманқызы 30 жылдан аса жыл елдің жоғары оқу орындарында педагогикалық қызметпен айналысты. Ы.Алтынсарин атындағы білім академиясының корреспондент –мүшесі, Ресей Федерациясының Халықаралық ғылым және практикалық өндірісті ұйымдастыру академиясының мүшесі.

Сайран Қабдрахманқызы он жыл бойы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің негізін қалаушысы және жетекшісі болды. Университетте жұмыс істеу кезінде ашылған экономика факультетінің барлық мамандықтар бойынша оқу жоспарлары мен мемлекеттік білім беру стандарттарын әзірледі.

С.Қ. Сұрағанова нағыз патриот және ірі қоғамдық қайраткер бола отырып, көптеген маңызды жобаларға қатысты. ҚР Мәжіліс Парламентінің жұмыс тобының мүшесі бола отырып, Сайран Қабдрахманқызы біршама комиссиялар құрамында жұмыс істеді. Белсенді азаматтық тұғырды ала отырып, С.Қ.Сұрағанова «Халықты еңбекпен қамту сұрақтары бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен қосымшаларды енгізу туралы» заңнаманы дайындауға қатысты. ҚР еңбек және әлеуметтік қорғау Министрлігінің, ҚР туризм және спорт Министрлігінің, ҚР білім және ғылым Министрлігінің, ҚР ауыл шаруашылық Министрлігінің жұмыс топтарында белсенді қызмет атқарды, ҚР білім және ғылым Министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру құжаттарын нострафикациялау бойынша комиссия мүшесі болды.

Сайран Қабдрахманқызы әкімшілік қызметті оқытушылық қызметпен бірге атқара отырып, ғылыми зерттеулер де жүргізді. Ол Қазақстанның Солтүстік аймақтарына тән, енгізу сипаттағы бірнеше ұсыныстар жасады, 150 -ге тарта ғылыми еңбектері, соның ішінде 17 монография, 10 оқу құралы мен оқулықтары шығарылды.

С.Қ. Сұрағанова «2006 жылдың Үздік оқытушысы», «2011 жылдың Үздік оқытушысы» гранттарының иегері, «Еуразия мақтанышы-2008» конкурсының лауреаты болды. ҚР білім Министрлігінің «ҚР білім берудің Құрметті қызметкері» төс белгісімен, «Астанаға 10 жыл» мемлекеттік марапатымен, сол сияқты ҚР білім және ғылым Министрлігінің бірнеше құрмет грамоталарымен нағратталды.

2005 жылдан бастап «Туризм» кафедрасына жетекшілік етті, ол «Туризм» мамандығының магистратурасын (2009 ж.) және PhD докторантурасын (2010 ж.) ашты.

С.Қ. Сұрағанованың жетекшілігімен 3 ғылым докторы және 20 аса ғылым кандидаттары дайындалды, оның 5-і экономика факультетінің оқытушылары, магистранттары.

Сайран Қабдрахманқызы өмірінің соңғы күніне дейін жоғары жұмысқабілеттілігін сақтады. Жұмысбастылығына қарамай ол әр уақытта өз ұжымына және студенттеріне ықыласты, көмек қолын ұсына білетін адам болатын. Ол ешуақытта өзгерістен қорықпайтын, әр уақытта заман талабына сай жаңалықты қабылдайтын, өз отбасы, туыстары мен достары арасында беделді тұлға бола білді.

Біз Сайран Қабдрахманқызын Ұлы Адам, Дос, Ұстаз ретінде танимыз.

С.Қ. Сұрағанованың жоғары марапаты ретінде- оның еңбектерінің беделі, оны танитын адамдардың махаббатымен және оны жылы лебізбен еске алуы деуге болады.

Великий Человек, Друг, Учитель

7 октября 2016 года на 68-м году жизни ушла из жизни доктор экономических наук, профессор Сураганова Сайран Кабдрахмановна.

Более 30 лет Сайран Кабдрахмановна осуществляла педагогическую деятельность в высших учебных заведениях страны. Являлась членом-корреспондентом Академии образования им. Ы. Алтынсарина, действительным членом Международной академии науки и практики организации производства Российской Федерации.

Сайран Кабдрахмановна была одним из основателей и бессменным руководителем экономического факультета ЕНУ им. Л.Н. Гумилева на протяжении десяти лет. За годы работы в университете осуществляла деятельность по разработке учебных планов и государственных образовательных стандартов по всем специальностям,

открытым на экономическом факультете.

Настоящий патриот и крупный общественный деятель С.К. Сураганова принимала активное участие во многих важных проектах. Будучи членом рабочей группы Мажилиса Парламента РК, Сайран Кабдрахмановна входила в состав ряда комиссий. Занимая активную гражданскую позицию, С.К. Сураганова участвовала в подготовке законопроекта «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам занятости населения». Принимала активное участие в рабочих группах Министерства труда и социальной защиты РК, Министерства туризма и спорта РК, Министерства образования и науки РК, Министерства сельского хозяйства РК, являлась членом комиссии по нострификации документов высшего и послевузовского образования МОН РК.

Совмещая административную работу с преподавательской деятельностью, Сайран Кабдрахмановна занималась научными исследованиями. Ею издан ряд рекомендаций, имеющих внедренческий характер для Северных регионов Казахстана, опубликовано порядка 150 научных трудов, в том числе 17 монографий, 10 учебных пособий и учебников.

С.К. Сураганова являлась обладателем гранта «Лучший преподаватель 2006 года», «Лучший преподаватель 2011 года», лауреатом конкурса «Еуразия мақтанышы - 2008». Она была награждена нагрудным знаком Министерства образования РК «Почетный работник образования РК», государственной наградой «10 жыл Астана», а также отмечена рядом почетных грамот Министерства образования и науки РК.

С 2005 года Сайран Кабдрамановна заведовала кафедрой «Туризм», в 2009 году ею была открыта магистратура, а в 2010 году она открыла PhD докторантуру по специальности «Туризм». Под руководством С.К. Сурагановой подготовлены 3 доктора и более 20 кандидатов экономических наук, среди которых 5 преподавателей экономического факультета, а также магистранты. До последних дней Сайран Кабдрахмановна сохраняла колоссальную работоспособность. Несмотря на свою занятость, она всегда оставалась внимательным и отзывчивым человеком по отношению к своим многочисленным коллегам и ученикам. Она не боялась меняться, идти в ногу со временем и, при этом, оставалась верной себе, своей семье и друзьям.

В лице Сайран Кабдрахмановны мы потеряли великого Человека, Друга, Учителя.

Высшей наградой С.К. Сурагановой навсегда будет непоколебимый авторитет ее трудов, искренняя любовь и светлая память знавших её людей.

Great Person, Friend, Teacher

On October 7, 2016, at the 68th year of her life, Doctor of Economics, Professor Suranova Sairan Kabdrakhmanovna passed away.

For more than 30 years, Sairan Kabdrakhmanovna had taught at higher educational institutions of the country. She was a corresponding member of the Academy of Education named after S. Altynsarin, an active member of the International Academy of Science and Practice for Production Organization of the Russian Federation.

Sairan Kabdrakhmanovna was one of the founders and the permanent head of the Economics Faculty of the L.N. Gumilyov Eurasian National University for ten years. Over the years of work at the university, she was engaged in the development of curricula and state educational standards in all specialties, opened at the Faculty of Economics.

A true patriot and a prominent public person S.K. Suraganova took an active part in many important projects.

Being a member of the working group of the Majilis at the Parliament of the RK, Sairan Kabdrakhmanovna participated in the work of a number of commissions. Taking an active civil position, S.K. Suraganova participated in the preparation of the draft law "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Employment Issues". She took an active part in the working groups of the Ministry of Labor and Social Protection of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Tourism and Sports of the RK, Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Agriculture of the Republic of Kazakhstan, was a member of the commission for the nostrification of documents of higher and postgraduate education of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Combining administrative work with teaching, Sairan Kabdrakhmanovna was involved in scientific research. She issued a number of recommendations that have an innovative character for the Northern regions of Kazakhstan, published about 150 scientific works, including 17 monographs, 10 manuals and textbooks.

Suraganova S.K. was the holder of "The Best Teacher of 2006" grant, "The Best Teacher of the Year 2011", laureate of the "Pride of Eurasia 2008". She was awarded a breastplate of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan "Honorary Worker of Education of the Republic of Kazakhstan", the state award "10-th anniversary of Astana", and also was awarded with a number of honorary letters of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Since 2005, Sairan Kabdrakhmanovna headed the department "Tourism", in 2009 she opened a master's degree, and in 2010 she opened PhD doctorate in the specialty "Tourism".

Under the leadership of Suraganova S.K., 3 doctors and more than 20 candidates of economic sciences were trained, including 5 teachers of the Economics Faculty, as well as graduates.

Until the last days Sairan Kabdrakhmanovna retained tremendous performance. Despite her busy schedule, she always remained attentive and sympathetic person in relation to her many colleagues and students. She was not afraid to change, to keep up with the times and, at the same time, remained true to herself, her family and friends.

With Sairan Kabdrakhmanovna we have lost a great Person, Friend, Teacher.

The highest award for Suraganova will forever remain in unshakable authority of her works, a sincere love and fond memories of people who knew her.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БАЛАЛАР МЕН ЖАСӨСПІРІМДЕР ТУРИЗМІНІҢ ДАМУ БОЛАШАҒЫ

Әлікен Д.Ғ.

Еуразия Ұлттық Университеті, Астана

E-mail: aliken.dauren@gmail.com

Қазақстан Республикасында балалар мен жасөспірімдер туризмінің даму болашағы, қазіргі уақытта өз тарапына деген қызығушылығын уақыт өткен сайын арттырып келеді. Қазіргі таңға дейін сарқылмайтындай сансыз көрінген қазба байлығымыз таусылса, еліміздің болашағы не болмақ деген сұрақ қазір барлығымызды алаңдататыны сөзсіз. Сол орайда ата - бабамыз атқа қонып ақ найзаның ұшымен, ақ білектің күшімен сақтап қалған жеріміздің көлемі әлемде тоғызыншы орынды алғанымен, дамыған тоғыздықтың ауылы бізге әлде қайда алыс екені таңсық емес. Біз сенген сол қазба байлықсыз да, ұлан асыр Алтайдан Атырауға дейін созылған жері де жоқ елдердің оқ бойы озып көз қызығарлықтай көш бастап тұрғаны таңдай қақтырады. Сол мемлекеттердің экономикалық локомотиві болып отырған көшбасшы салалардың бірі де бірегейі Туризм саласы екенін әлемдік статистикалық мәліметтер дәлелдеп отыр. Салыстыруға келмесе де Еуропа мемлекеттерінің осы саланың "жілігін шағып, майын ішетіндей"- ақ бар емес пе? Біздің тәуелсіздігімізді алып, "етек, жеңімізді жиып" өз бетімізбен өмір сүргенімізге 25 жылдан енді асып жатқанын ескерсек өз қатарымыздың алдымыз деп мақтанышпен айта аламыз. Иә, жасалған жұмыстар аз емес, хәл жағдайы мәз емес болып тұрған да мәселелер баршылық. Қазіргі қандікез қатал заманда қатарыңнан ғана озып қою алынған асудың айғағы емес, егер мемлекетімізді болашақта дүниежүзілік экономикалық - саяси сахнада көргіміз келсе, тек қазба байлығымызға сену ақымақтық болар еді. Қазіргі уақытта туризм саласына деген сұраныс күн санап емес, сағат санап артуда деп айтсақ артық айтқанымыз емес. Бірақ, сұраныспен бірге талапта жоғарылауда. Сол талапқа сай болу үшін жұмыс жасауымыз керек екендігін білсекте қарекет қылуға қамданар емеспіз. Иә, біз сенеміз және де бізге артылған сеніммен мақсатымызға жетеміз. Болашаққа нық сеніммен қадам жасауда, ел тізгінін өз қолына алар жастарымыздың атқарар рөлі орасан. Болар бала жасынан демекші, балаға берген тәлім- тәрбие, бағыт - бағдар арқылы еліміздің болашағына сенімді түрде қадам басуымыздың немесе керісінше құлдырауы, тоқырауы осыған тікелей байланысты екені тайға таңба басқандай айқын көрініп тұр.

Алайда, Қазақстанда балалар туризмін дамытуда белгілі бір мәселелер бар. Балалар туризмін дамытуға байланысты келесідей теріс факторлар қатары кедергі келтіріп тұр:

- Балаларға арналған туристік өнімдердің көлемі өте шектеулі;
- Балаларды оңалту мен демалыс орындарының жеткіліксіз дамуы;
- Балаларға арналған туристік өнімдердің тым жоғары бағалары.

Қазақстандағы туризм саласының қазіргі жағдайын ескере отырып, оның дамуының негізгі бағыттарын атап өту маңызды.

Туризм саласы әрдайым басқа салалармен тығыз байланыста болып, өзара үйлесіп, бірін бірі толықтырып отыратын ерекше қасиеті бар. Сондықтан да туризм саласын дамыту үшін ең алдымен оған қатысты басқа салалардың элементтеріне көңіл аудару қажет. Осы тұрғыда түрлі салааралық байланыстар орнату арқылы түрлі жетістіктерге жетуге болады. Мысалы, балалар мен жасөспірімдерді салауатты өмір салтына баулу үшін, Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спортты дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасымен ұштастыруға болатыны анық. Онда айтылған негізгі мәселер келесідей:

- 1) бұқаралық спорт пен дене шынықтыруға халықтың әлеуметтік осал топтарының жеткіліксіз ықпалдасуы;
- 2) интернет-ресурстар арқылы саламатты өмір салтын насихаттауды қоса алғанда, жеткіліксіз ақпараттық сүйемелдеу;

3) ауылдық жерлердегі нашар дамыған спорт инфрақұрылымы;
4) балалар-жасөспірімдер спортымен жүйелі айналысатын балалардың төмен қамтылуы;

5) білікті кадрлардың, оның ішінде спорт менеджменті және бизнес саласындағы, сондай-ақ бейімделген дене шынықтыру жөніндегі кадрлардың тапшылығы;

б) спорттық мүкәммалмен, әсіресе ауылдық жерлерде төмен жарақталу. Бұл тұжырымдамада айтылған мәселелер балалар мен жасөспірімдер туризміне, нақтырақ айтсақ спорттық туризмге тікелей қатысты екені анық.

Туризм арқылы балалар мен жасөспірімдерді саламатты өмір салтына баулуда салааралық байланыс орнатуға 10 қаңтарда Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауының да маңызы орасан зор. Онда 7 тармақта : «Қазіргі денсаулық сақтау ісі қымбатқа түсетін стационарлық емге емес, негізінен аурудың алдын алуға бағытталуға тиіс. Саламатты өмір салтын насихаттай отырып, қоғамдық денсаулықты басқару ісін күшейту керек. Жастардың репродуктивті денсаулығын қорғауға және нығайтуға ерекше назар аудару керек» - делінген және 2016-2020 жылдарға арналған «Денсаулық» атты денсаулық сақтау бағдарламасымен ұштаса алатыны анық.

Халықтың жаппай спортқа, белсенді туристік саяхаттарға бет бұруы халықтың жұмыс өнімділігінің артуына алып келетіні анық, сонымен қатар аймақтарда пайда болған жаңа туристік бағыттар арқылы еліміздің тарихи маңызы бар жерлерді көруге, саяхаттауларды ұйымдастырушы кәсіпорындарының беделін арттыруға мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда елімізде осы туристік бағыт бойынша жұмысын тиімді әрі тиянақты орындап жатқан Қазақстан Республикасының спорттық туризм федерациясы, Альпинизм федерациясы, аймақтарда жұмыс жасайтын түрлі қоғамдық бірлестіктер мен туристік клубтар, түрлі деңгейдегі жоғары оқы орындары балалар мен жасөспірімдер туризмін дамытудың ядросы болып табылатыны анық.

Сондықтан еліміздің болашақ ұрпақтарын туризммен таныстыру үшін жоғарыда аталғын ұйымдарға мемлекет тарапынан жан жақты қолдау көрсетіліп, салааралық байланыстарды орнату қажет.

Әдебиеттер:

1. О государственной программе развития детско-юношеского туризма в РК на 2012-2016 годы
2. Закон РК от 13 июня 2001 года №211 «О туристской деятельности в Республике Казахстан» // Ведомости Парламента Республики Казахстан, 2001. - №13-14.

ТУРИСТІК БИЗНЕСТЕГІ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚОЛДАНЫЛУЫ

Серікберген Д.

Ғылыми жетекшісі: э.ғ.к., доцент Муталиева Л.М.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ.,

Қазақстан Республикасы

E-mail: dana_zh_7777@mail.ru

Туризм саласының дамуы білім деңгейінің көтерілуіне, медициналық қызмет көрсету жүйесінің жетілуіне, жаңа ақпараттық технологияның таралуына мүмкіндік береді. Біздің елімізде туристік фирма мен туризм нарығын құруда нарықтық қарым-қатынасты қалыптастыру қарқынды үдеріс үстінде және ақпараттандырылған және компьютерленген жүйе бұрын-соңды болмаған деңгейге жетті.

Шет елдерде туризмді жоспарлау мен басқаруда жаңа ақпараттық технологияларды қолдану ұзақ кезенді қамтиды. Аймақтық деңгейде туристік бизнестің ақпаратпен қамтамасыз етілуі, әртүрлі туристік және маркетингтік жүйеге, телекоммуникациялық инфрақұрылымның дамуына сүйенеді.